

Κειμενογλωσσολογία

7^ο μάθημα

Η γλώσσα των νέων

Το σύνολο των γλωσσικών φαινομένων που χαρακτηρίζουν την επικοινωνία των νέων μεταξύ τους.

Δεν είναι αυτοτελές γλωσσικό σύστημα, αλλά μια **κοινωνιόλεκτος**.

Η κοινωνική βάση της γλώσσας των νέων είναι η «παρέα», το δίκτυο των συνομιλήκων.

Η γλώσσα των νέων

Δεν είναι απλά ένα μέσο μετάδοσης πληροφοριών αλλά αποτελεί ταυτόχρονα σύμβολο κοινωνικού ρόλου.

Με τη χρήση της ο ομιλητής διαχωρίζει τον εαυτό του από το ρόλο του παιδιού και του ενηλίκου και δηλώνει συμμετοχή στη νεανική κουλτούρα.

Έχει λειτουργία κοινωνικής διαφοροποίησης και κοινωνικού ελέγχου.

Χαρακτηριστικά της γλώσσας των νέων

- Περιλαμβάνει εκφράσεις **χωρίς αντίστοιχο στην κοινή γλώσσα** (για τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα μιας νεανικής κουλτούρας)
- Περιλαμβάνει εκφράσεις που δηλώνουν **ιδιαίτερη στάση** (οικειότητα, αξιολόγηση, ειρωνία) **σε ένα σημείο αναφοράς** («η ώρα του παιδιού»)

Πεδία χρήσης της νεανικής γλώσσας:

- Κοινωνικές κατηγορίες (φλώρος, τύπισσα)
- Βιωματικές και κοινωνικές εμπειρίες (ξεσαλώνω)
- Ψυχολογικές καταστάσεις (τα πήρα στο κρανίο)
- Αξιολογικές εκφράσεις (αστέρι, σούπερ, τζάμι)
- Επιτακτικές εκφράσεις (ψιλο-, χοντρο-, कारα-)

Χαρακτηριστικά της γλώσσας των νέων

Η νεανική επικοινωνία χρησιμοποιεί πολυάριθμες **στερεότυπες εκφράσεις** για την οργάνωση του διαλόγου, όπως **χαιρετισμούς** (ελα ρε, τσα γεια), **προσφωνήσεις** (ρε μεγάλε), φιλικές υβριστικές προσφωνήσεις, **εκφράσεις συμφωνίας** (μέσα είμαι!), **άρνησης** (ούτε με σφαίρες), **επιδοκιμασίας** (φοβερό!, έγγραψε!)

Ανανέωση νεανικού λεξιλογίου

Συντελείται μέσω:

- a) Αλλαγή σημασίας (κόκαλο 'μεθυσμένος')
- b) Δανεισμός από άλλες γλώσσες (χάι 'κεφάλτος')
- c) Επιλογές προτύπων σχηματισμού λέξεων, πχ για το επίθημα -ας (γκραφιτάς, μεταλάς)
- d) Τροποποίηση λέξεων χωρίς αλλαγή της βασικής τους σημασίας (τσιγάρο>τσιγαριά)

Κοινωνικά χαρακτηριστικά

Προϋποθέσεις για να αναπτυχθεί μια νεανική γλώσσα:

- a) Η κοινωνικά θεσμοθετημένη κατηγορία της νεότητας
- b) Κάποια μορφή νεανικής κουλτούρας και αυτόνομης νεανικής επικοινωνίας

Γιατί οι νέοι αναπτύσσουν δικούς τους τρόπους έκφρασης;

- **Κοινωνιολογικοί παράγοντες:** τα κοινωνικά δίκτυα των νέων είναι στενότερα από αυτά των ενηλίκων, γεγονός που εντείνει την πίεση γλωσσικής συμμόρφωσης με την παρέα
- **Ψυχολογικοί παράγοντες:** η απόρριψη κατεστημένων τρόπων συμπεριφοράς και ο πειραματισμός με εναλλακτικά μοντέλα εκφράζονται και γλωσσικά
- **Επικοινωνιακοί παράγοντες:** λειτουργίες της γλώσσας όπως η εκφραστικότητα, η πρωτοτυπία και το γλωσσικό παιχνίδι είναι ισχυρότερες στη νεανική ηλικία

Γλωσσικές στάσεις

- Η στάση των ενηλίκων είναι συχνά επικριτική και διορθωτική
- Οι νέοι προσάπτουν στη γλώσσα τους αξίες θετικές
- Στα μέσα ενημέρωσης, η στάση απέναντι στη νεανική γλώσσα κυμαίνεται ανάμεσα στην αποδοχή και τον στιγματισμό

Αργκό (slang)

Παρέχει εναλλακτικό λεξιλόγιο για πράγματα που ήδη έχουν όνομα

Ονόματα που δεν χρησιμοποιούνται σε περιστάσεις ανεπίσημης επικοινωνίας δεν έλκουν αργκό

Είναι αρκετά προβλέψιμη σε ό,τι αφορά το σημασιολογικό της εύρος, που επικεντρώνεται κυρίως στις κοινωνικές σχέσεις

Οι slang λέξεις μάλλον κρίνουν παρά ορίζουν

Το slang λεξιλόγιο δηλώνει ακραίες κρίσεις χωρίς μεγάλη αξιολογική διαβάθμιση

Συχνά παραβιάζει τα γλωσσικά ταμπού της γενικής κουλτούρας

Η αργκό στη Νέα Ελληνική

- Χρησιμοποιεί αρκετούς τύπους σχηματισμού λέξεων που είναι ενεργοί (*-ας, -άκιας, -άτος*)
- Βρίσκουμε ορισμένους μη πρότυπους τύπους σχηματισμού που χρησιμοποιούνται και στη λαϊκή γλώσσα, όπως:
  - Παραγωγικά επιθήματα σε **-όβιος** (*παρτόβιος, μπαρόβιος*)
  - Το μόρφημα **-ς** που χρησιμεύει σε ορισμένες περιπτώσεις ως παραγωγικό επίθημα (*έπιπλο > έπιπλος: οπαδός της λαϊκής μουσικής*)
- Η καινοτομική χρήση ορισμένων γνωστών τύπων παραγωγής (*άνετος > ανετιά*)
- Αλλαγή σημασιολογικής λειτουργίας επιθήματος **-άκι** (*πρέζα > πρεζάκι*) και άλλων επιθημάτων (*καληνυχτάκιας*)

Ανακεφαλαιώνοντας

Συνοπτικά, στο παρόν μάθημα:

- ✓ Εξετάσαμε τα (γλωσσικά και κοινωνικά) **χαρακτηριστικά** της γλώσσας των νέων.
- ✓ Καταγράψαμε τον **τρόπο ανανέωσης του νεανικού λεξιλογίου** και τους παράγοντες που το διαμορφώνουν.
- ✓ Αναφερθήκαμε στην **αργκό** ως μια μορφή εκδήλωσης της νεανικής γλώσσας.